

Nederlandse Mededingingsautoriteit

BESLUIT

Besluit van de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit als bedoeld in artikel 41c, eerste lid en 41e, eerste lid van de Elektriciteitswet 1998.

Nummer 103062-24

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Leeswijzer	4
3	Wettelijke basis van dit besluit.....	5
4	Context van dit besluit.....	7
4.1	Inhoudelijke Context	7
4.2	Wettelijke Context.....	9
5	Procedure.....	13
6	Beoordeling tarievenvoorstel van TenneT	15
6.1	Bepaling tariefinkomsten transportdiensten.....	15
6.2	Bepaling tariefinkomsten systeemdiensten	16
7	Wijzigingen ten opzichte van het tarievenvoorstel	18
8	Dictum	23
	Bijlage 1: Zienswijzen	
	Bijlage 2: Vaststelling tariefinkomsten 2009	

1 Inleiding

1. Met dit besluit geeft de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (hierna: de Raad) uitvoering aan artikel 41c, eerste lid en artikel 41e, vierde lid, van de Elektriciteitswet 1998 (hierna: E-wet). Op grond hiervan stelt de Raad de tarieven, die de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet ten hoogste zal berekenen voor de uitvoering van de taken genoemd in artikel 16, eerste en tweede lid van de E-wet, jaarlijks vast.
2. Met dit besluit geeft de Raad tevens uitvoering aan artikel 41a, tweede lid van de E-wet. Op grond hiervan kan de Raad het rekenvolume van elke tariefdrager waarvoor een tarief wordt vastgesteld (hierna: rekenvolumina) gedurende een reguleringsperiode wijzigen.
3. Onderhavig besluit betreft de vaststelling van de maximum tarieven voor TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) voor het jaar 2009 voor het transport op het extra hoogspanningsnetwerk (met een spanningsniveau van 220/380 kV, hierna: EHS-netten), voor het transport op het hoogspanningsnet (met een spanningsniveau van 110/150 kV, hierna: HS-netten) en voor het verrichten van systeemdiensten (hierna samen: nettarieven). Daarnaast worden met onderhavig besluit de rekenvolumina gewijzigd.
4. Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2009.

2 Leeswijzer

5. Met dit besluit stelt de Raad de nettarieven en rekenvolumina voor TenneT vast. Dit besluit bestaat uit een aantal hoofdstukken. In de volgende twee hoofdstukken beschrijft de Raad welk kader gehanteerd wordt voor dit besluit. Het kader wordt bepaald door de wettelijke basis (hoofdstuk 3) en de context van dit besluit (hoofdstuk 4). Vervolgens wordt ingegaan op de procedure die de Raad heeft gevolgd bij de totstandkoming van dit besluit (hoofdstuk 5). Daarna geeft de Raad zijn oordeel over het tarievenvoorstel van TenneT (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 beschrijft de Raad de wijzigingen die hij heeft aangebracht in het tarievenvoorstel en de rekenvolumina. De Raad eindigt dit besluit met zijn dictum in hoofdstuk 8.

6. De Raad heeft twee bijlagen toegevoegd als onderdeel van onderhavig besluit. In bijlage 1 gaat de Raad in op de zienswijzen die zijn ingediend naar aanleiding van de terinzagelegging van het tarievenvoorstel van TenneT. De Raad merkt hierbij op dat hij zal reageren op alle ingediende zienswijzen. Daaruit kan niet worden afgeleid dat de Raad van opvatting is dat alle partijen die een zienswijzen hebben ingediend ook als belanghebbende in de zin van artikel 1:2 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) kunnen worden aangemerkt. Bijlage 2 bevat de bepaling van de toegestane tariefinkomsten voor het jaar 2009 voor transport- en systeemdiensten.

3 Wettelijke basis van dit besluit

7. In dit hoofdstuk beschrijft de Raad de bepalingen die gezamenlijk de wettelijke basis vormen voor dit besluit.
8. Artikel 40 van de E-wet luidt:
“De tarieven voor de diensten ter uitvoering van de taken, genoemd in artikel 16, eerste lid, worden vastgesteld overeenkomstig de artikelen 41 tot en met 41d.”
9. Artikel 41a, eerste en tweede lid van de E-wet luidt:
*“-1. Ten behoeve van het voorstel, bedoeld in artikel 41b, stelt de raad van bestuur van de mededingingsautoriteit voor iedere netbeheerder afzonderlijk voor een periode van ten minste drie en ten hoogste vijf jaar vast:
a. de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering,
b. de kwaliteitsterm, en
c. het rekenvolume van elke tariefdrager waarvoor een tarief wordt vastgesteld.
-2. De raad van bestuur van de mededingingsautoriteit kan het in het eerste lid, onderdeel c, bedoelde rekenvolume gedurende de in dit lid bedoelde periode wijzigen.”*
10. Artikel 41c, eerste lid van de E-wet luidt:
“De raad van bestuur van de mededingingsautoriteit stelt de tarieven, die kunnen verschillen voor de verschillende netbeheerders en voor de onderscheiden tariefdragers, jaarlijks vast.”
11. De Raad stelt voor de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet jaarlijks het verschil vast tussen de totale inkomsten uit de tarieven, bedoeld in artikel 41b, eerste lid, onderdeel d, en de gerealiseerde totale inkomsten uit de tarieven. Bij de eerstvolgende vaststelling van de tarieven verwerkt de Raad het verschil in de tarieven. De wettelijke grondslag hiervoor is artikel 41d, tweede lid:
“De raad van bestuur van de mededingingsautoriteit stelt voor de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet jaarlijks het verschil vast tussen de totale inkomsten uit de tarieven, bedoeld in artikel 41b, eerste lid, onderdeel d, en de gerealiseerde totale inkomsten uit de tarieven. Bij de eerstvolgende vaststelling van de tarieven verwerkt de raad van bestuur van de mededingingsautoriteit het verschil in de tarieven.”

12. De Raad stelt jaarlijks de tarieven vast met betrekking tot de systeemdiensten die de landelijk netbeheerder uitvoert. De wettelijke grondslag hiervoor is artikel 41e, eerste en vierde lid:
- “-1. De tarieven voor diensten ter uitvoering van de taken, genoemd in artikel 16, tweede lid, worden vastgesteld overeenkomstig dit artikel.*
- 4. De raad van bestuur van de mededingingsautoriteit stelt de tarieven vast overeenkomstig artikel 41c, eerste en tweede lid.”*
13. De tarieven gelden voor de periode van inwerkingtreding tot 1 januari van het jaar volgend op inwerkingtreding ingevolge artikel 42, eerste lid van de E-wet:
- “De tarieven treden in werking op een door de raad van bestuur van de mededingingsautoriteit te bepalen datum en gelden tot 1 januari van het jaar, volgend op de datum van inwerkingtreding van het besluit tot vaststelling van de tarieven.”*
14. Indien bij de eerder vastgestelde tarieven gebruik is gemaakt van onjuiste of onvolledige gegevens kan de Raad een correctie toepassen. De wettelijke grondslag hiervoor is artikel 41c, tweede lid van de E-wet:
- “De raad van bestuur van de mededingingsautoriteit kan de tarieven die zullen gelden in het jaar t corrigeren, indien de tarieven die golden in dat jaar of de jaren voorafgaand aan het jaar t:*
- a. bij rechterlijke uitspraak of met toepassing van artikel 6:18 van de Algemene wet bestuursrecht zijn gewijzigd;*
 - b. zijn vastgesteld met inachtneming van onjuiste of onvolledige gegevens en de raad van bestuur van de mededingingsautoriteit, indien hij de beschikking had over juiste of volledige gegevens, tarieven zou hebben vastgesteld die in aanmerkelijke mate zouden afwijken van de vastgestelde tarieven;*
 - c. zijn vastgesteld met gebruikmaking van geschatte gegevens en de feitelijke gegevens daarvan afwijken.”*

4 Context van dit besluit

15. In dit hoofdstuk beschrijft de Raad de inhoudelijke en wettelijke context van dit besluit. Door deze context te beschrijven, plaatst de Raad dit besluit in een breder perspectief. Het breder perspectief bestaat uit een korte beschrijving van hoe het netbeheer van (extra) hoogspanningsnetten past binnen de totale elektriciteitsmarkt en hoe dit besluit samenhangt met andere besluiten van de Raad.

4.1 Inhoudelijke Context

Beheer van elektriciteitsnetten

16. De Raad houdt onafhankelijk toezicht op de elektriciteitsmarkt met als doel deze markt zo effectief mogelijk te laten werken. De elektriciteitsmarkt bestaat uit de segmenten productie, handel, levering en transport van elektriciteit. Bij productie, handel en levering van elektriciteit is sprake van een vrije markt. Voor de bijbehorende diensten op deze segmenten kunnen handelaren, zakelijke gebruikers en consumenten zelf bepalen met welk bedrijf zij een contract willen afsluiten. Bij het transport van elektriciteit is dit niet het geval. Afnemers met een aansluiting op een bepaald net¹ kunnen niet zelf bepalen door welk bedrijf zij het transport willen laten verrichten. Zij zijn gebonden aan de netbeheerder die het net beheert waar zij een aansluiting op hebben.
17. Degene aan wie een net toebehoort, is verplicht voor het beheer van dat net een of meer naamloze of besloten vennootschappen als netbeheerder aan te wijzen². De aanwijzing van een netbeheerder behoeft instemming van de Minister van Economische Zaken (hierna: de Minister)³. TenneT is aangewezen als beheerder van het landelijk hoogspanningsnet⁴. De meeste afnemers zijn echter niet op dit landelijk

¹ Ingevolge artikel 1, eerste lid, onderdeel i van de E-wet is een net gedefinieerd als: één of meer verbindingen voor het transport van elektriciteit en de daarmee verbonden transformator-, schakel-, verdeel- en onderstations en andere hulpmiddelen, behoudens voor zover deze verbindingen en hulpmiddelen liggen binnen de installatie van een producent of van een afnemer.

² Ingevolge artikel 10, derde lid van de E-wet.

³ Ingevolge artikel 12, tweede lid van de E-wet.

⁴ Ingevolge artikel 10, eerste lid van de E-wet en artikel IA en XIII, tweede lid van de Won wordt het landelijk hoogspanningsnet met ingang van 1 januari 2008 gedefinieerd als de netten die bestemd zijn voor transport van elektriciteit op een spanningsniveau van 110 kV of hoger en die als zodanig worden bedreven, alsmede het landsgrensoverschrijdende net op een spanningsniveau van 500 V of hoger. Daarbij geldt als beperkende voorwaarde dat de landelijk netbeheerder alleen de 110 en 150 kV-netten kan beheren voor zover dit op een wijze gebeurt die in overeenstemming is met de rechten van derden die voortvloeien uit een overeenkomst met betrekking tot deze netten (artikel VIA, eerste lid van de Won).

hoogspanningsnet aangesloten, maar op een fijnmazig elektriciteitsdistributienet met een regionaal karakter (hierna: distributienet). Via het landelijk hoogspanningsnet en het distributienet komt de elektriciteit uiteindelijk terecht bij de afzonderlijke afnemers. Beheerders van dergelijke distributienetten worden ook wel regionale netbeheerders elektriciteit genoemd. Dit besluit heeft betrekking op de beheerder van het landelijk hoogspanningsnet, TenneT.

18. In de E-wet zijn de beheertaken voor de landelijk netbeheerder vastgelegd⁵ (hierna: netbeheertaken). De landelijk netbeheerder heeft onder meer als taak om zijn netten in werking te hebben, te onderhouden en de veiligheid, doelmatigheid en betrouwbaarheid van de netten en van het transport van elektriciteit over de netten op de meest doelmatige wijze te waarborgen. Daarnaast heeft hij als taak om de netten aan te leggen, te herstellen, te vernieuwen of uit te breiden, waarbij maatregelen in overweging worden genomen op het gebied van duurzame elektriciteit, energiebesparing en vraagsturing of decentrale elektriciteitsproductie waardoor de noodzaak van vervanging of vergroting van de productiecapaciteit ondervangen kan worden⁶. Voor de landelijk netbeheerder is het van belang dat de kosten die hij maakt om te voldoen aan de wettelijke beheertaken, kan terugverdienen. Als hij de noodzakelijke kosten (inclusief een redelijk rendement) vergoed krijgt komt de kwaliteit, en daarmee de leveringszekerheid van elektriciteit, niet in gevaar. Dit gebeurt uiteindelijk via de transporttarieven.
19. Ingevolge de artikelen 10, 12 en 16 van de E-wet heeft de landelijk netbeheerder een wettelijk monopolie. Hij ondervindt bij het beheer van het landelijk transportnet geen concurrentie van andere netbeheerders. Het ontbreken van directe concurrenten zou ertoe kunnen leiden dat hij onvoldoende doelmatig werkt, te hoge tarieven vaststelt of tussen verschillende typen afnemers gaat discrimineren. De afnemers worden in dergelijke gevallen benadeeld. Afnemers zijn daarom gebaat bij een bevordering van de doelmatigheid van de bedrijfsvoering en de meest doelmatige kwaliteit van het transport. Hieronder valt ook dat de landelijk netbeheerder in ieder geval geen rendement behaalt dat hoger is dan in het economische verkeer gebruikelijk.

⁵ Ingevolge artikel 17 en artikel 17a van de E-wet is het de netbeheerder niet toegestaan om goederen of diensten te leveren waarmee zij in concurrentie treden, met uitzondering van de in die artikelen limitatief opgesomde werkzaamheden. Artikel 43 van de E-wet stelt daarbij dat een netbeheerder een afzonderlijke boekhouding moet aanhouden voor het beheer van de netten op grond van zijn wettelijke taken, bedoeld in de artikel 16, 16a en 16b van de E-wet.

⁶ Ingevolge artikel 16, eerste lid van de E-wet.

20. De wetgever heeft de Raad daarom belast met de taak om een reguleringsystematiek vast te stellen waarmee netbeheerders, zoals de Minister aangeeft in zijn doelstellingen, *"een prikkel krijgen om net zo doelmatig te handelen als bedrijven op een markt met concurrentie"*⁷ en waarmee *"netbeheerders financiële prikkels voor zowel kwaliteit als efficiencyverbetering"*⁸ krijgen. Dit geldt dus ook voor de landelijk netbeheerder. Indien deze doelstellingen worden bereikt, resulteert dat naar de mening van de Raad in een optimale balans tussen prijs en kwaliteit van de geleverde diensten. Met de vaststelling van een reguleringsystematiek (methodebesluit) reguleert de Raad dus het gedrag van de landelijk netbeheerder TenneT, die zich in een monopolioïde situatie bevindt. Met het oog op de eerder genoemde doelstellingen beoogt de Raad bij de vaststelling van deze reguleringsystematiek een optimale balans te vinden tussen de belangen van de diverse betrokkenen. De toepassing van de vastgestelde reguleringsystematiek leidt uiteindelijk tot een x-factor en rekenvolumina voor TenneT. De x-factor en de rekenvolumina leiden op hun beurt weer tot de tarieven die TenneT ten hoogste mag berekenen voor het transport van elektriciteit aan zijn afnemers.

4.2 Wettelijke Context

Van methodebesluit en het x-factor- en rekenvoluminabesluit...

21. Jaarlijks stelt de Raad in afzonderlijke tarievenbesluiten de maximale transporttarieven vast die TenneT in rekening mag brengen. De Raad vindt het belangrijk om inzichtelijk te maken hoe deze transporttarieven samenhangen met het methodebesluit en de daarvan afgeleide x-factor en rekenvolumina voor TenneT. De Raad hecht hier aan omdat deze besluiten onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.
22. De Raad legt de methode tot vaststelling van de x-factor en van de rekenvolumina voor TenneT in een apart methodebesluit vast. Voor de periode van 1 januari 2008 tot en met 31 december 2010 (hierna: vierde reguleringsperiode) heeft de Raad deze twee methoden vastgelegd in het besluit van 26 september 2008 met kenmerk 102615/122. De wettelijke grondslag hiervoor is artikel 41, lid 1, 2, 3 en 5 van de E-wet:
- "-1. De raad van bestuur van de mededingingsautoriteit stelt na overleg met de gezamenlijke netbeheerders en met representatieve organisaties van partijen op de elektriciteitsmarkt, met inachtneming van het belang dat door middel van marktwerking ten behoeve van afnemers de doelmatigheid van de bedrijfsvoering en de meest doelmatige kwaliteit van het transport worden bevorderd, voor netbeheerders, met uitzondering van de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet, de methode tot vaststelling van de korting ter bevordering van de doelmatige*

⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2002-2003, 28 174, nr. 28, p. 13.

⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 372, nr. 3, p. 19.

bedrijfsvoering, van de kwaliteitsterm en van het rekenvolume van elke tariefdrager waarvoor een tarief wordt vastgesteld, vast.”

“-2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing voor vaststelling van de methode tot vaststelling van de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering en van het rekenvolume van elke tariefdrager waarvoor een tarief wordt vastgesteld voor de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet.”

“-3. De korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering heeft onder meer ten doel te bereiken dat de netbeheerder in ieder geval geen rendement kan behalen dat hoger is dan in het economische verkeer gebruikelijk en dat de gelijkwaardigheid in de doelmatigheid van de netbeheerders wordt bevorderd.”

“-5. De rekenvolumina die een netbeheerder gebruikt bij het voorstel, bedoeld in artikel 41b, zijn gebaseerd op daadwerkelijk gefactureerde volumina in eerdere jaren, of worden door de raad van bestuur van de mededingingsautoriteit geschat indien deze betrekking hebben op nieuwe tarieven.”

23. Vervolgens heeft de Raad de methode uit het methodebesluit toegepast om de hoogte van de x-factor en de rekenvolumina voor TenneT vast te stellen. Voor de vierde reguleringsperiode zijn de x-factor en de rekenvolumina voor TenneT vastgesteld in het besluit van 26 september 2008 met kenmerk 102616/8. De wettelijke grondslag hiervoor is artikel 41a, eerste en tweede lid van de E-wet:

“-1. Ten behoeve van het voorstel, bedoeld in artikel 41b, stelt de raad van bestuur van de mededingingsautoriteit voor iedere netbeheerder afzonderlijk voor een periode van ten minste drie en ten hoogste vijf jaar vast:

- a. de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering,*
- b. de kwaliteitsterm, en*
- c. het rekenvolume van elke tariefdrager waarvoor een tarief wordt vastgesteld.*

-2. De raad van bestuur van de mededingingsautoriteit kan het in het eerste lid, onderdeel c, bedoelde rekenvolume gedurende de in dit lid bedoelde periode wijzigen.”

24. De wettelijke grondslag voor het wijzigen van de rekenvolumina is artikel 41a, tweede lid van de E-wet:

- 2. De raad van bestuur van de mededingingsautoriteit kan het in het eerste lid, onderdeel c, bedoelde rekenvolume gedurende de in dat lid bedoelde periode wijzigen.”

Via het tarievenvoorstel ...

25. Iedere netbeheerder zendt jaarlijks aan de Raad een voorstel voor de tarieven die deze netbeheerder ten hoogste zal berekenen voor de uitvoering van de netbeheertaken (hierna: tarievenvoorstel). Daarbij nemen de netbeheerders het uitgangspunt van kostenoriëntatie, de tariefstructuren zoals vastgelegd in de TarievenCode Elektriciteit, de door de Raad vastgestelde x-factor, q-factor en rekenvolumina en de wettelijke formule in acht. De wettelijke grondslag hiervoor is artikel 41b, eerste en tweede lid van de E-wet:

“-1. Iedere netbeheerder zendt jaarlijks voor 1 oktober aan de raad van bestuur van de mededingingsautoriteit een voorstel voor de tarieven die deze netbeheerder ten hoogste zal berekenen voor de uitvoering van de taken genoemd in artikel 16, eerste lid, met inachtneming van:

- a. het uitgangspunt dat de kosten worden toegerekend aan de tariefdragers betreffende de diensten die deze kosten veroorzaken,
- b. de tariefstructuren vastgesteld op grond van artikel 36 of 37,
- c. het bepaalde bij of krachtens artikel 41a, en
- d. de formule

$$TI_t = \left(1 + \frac{cpi \pm x + q}{100} \right) TI_{t-1}$$

waarbij:

TI_t = de totale inkomsten uit de tarieven in het jaar t, te weten de som van de vermenigvuldiging van elk tarief in jaar t en het op basis van artikel 41a, eerste lid, onderdeel c, vastgestelde rekenvolume van elke tariefdrager waarvoor een tarief wordt vastgesteld;

TI_{t-1} = de totale inkomsten uit de tarieven in het jaar voorafgaande aan het jaar t, te weten de som van de vermenigvuldiging van elk tarief in jaar t-1 en het op basis van artikel 41a, eerste lid, onderdeel c, vastgestelde rekenvolume van elke tariefdrager waarvoor een tarief wordt vastgesteld;

cpi = de relatieve wijziging van de consumentenprijsindex (alle huishoudens), berekend uit het quotiënt van deze prijsindex, gepubliceerd in de vierde maand voorafgaande aan het jaar t, en van deze prijsindex, gepubliceerd in de zestiende maand voorafgaande aan het jaar t, zoals deze maandelijks wordt vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek;

x = de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering;

q = de kwaliteitsterm, die de aanpassing van de tarieven in verband met de geleverde kwaliteit aangeeft.

-2. Een netbeheerder kan, gelijktijdig met het voorstel, bedoeld in het eerste lid, een voorstel doen voor een tariefverhoging ter dekking van de kosten voor een uitzonderlijke en aanmerkelijke investering ter uitbreiding van het door de netbeheerder beheerde net.”

26. De netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet zendt jaarlijks een tarievenvoorstel voor de uitvoering van de taken genoemd in artikel 16, tweede lid van de E-wet. De wettelijke grondslag hiervoor is artikel 41e, derde lid van de E-wet:
“De netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet zendt jaarlijks voor 1 oktober aan de raad van bestuur van de mededingingsautoriteit een voorstel voor de tarieven voor uitvoering van de taken, genoemd in artikel 16, tweede lid, met inachtneming van de tariefstructuren vastgesteld op grond van artikel 36.”

Naar het tariefbesluit

27. De Raad stelt jaarlijks de tarieven met betrekking tot het transport van elektriciteit voor iedere netbeheerder vast. Dit tariefbesluit bevat de transporttarieven die afnemers van elektriciteit op EHS- en HS-netten ten hoogste moeten betalen. De wettelijke grondslag voor het vaststellen van transporttarieven is artikel 41c, eerste lid van de E-wet:
“De raad van bestuur van de mededingingsautoriteit stelt de tarieven, die kunnen verschillen voor de verschillende netbeheerders en voor onderscheiden tariefdragers, jaarlijks vast.”
28. De wettelijke grondslag voor het vaststellen van het systeemdienstentarief is artikel 41e, eerste lid van de E-wet:
“De raad van bestuur van de mededingingsautoriteit stelt de tarieven vast overeenkomstig artikel 41c, eerste en tweede lid.”

5 Procedure

Vaststelling methodebesluit, x-factor en rekenvolumina

29. Met het besluit van 26 september 2008 met het kenmerk 102615/122 (hierna: methodebesluit) heeft de Raad op grond van artikel 41, eerste en tweede lid van de E-wet de methode vastgesteld van de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering (hierna: x-factor) en de rekenvolumina voor de vierde reguleringsperiode.
30. Met het besluit van 26 september 2008 met het kenmerk 102616/8 heeft de Raad op grond van artikel 41, eerste lid, onderdeel a van de E-wet, de x-factor voor TenneT voor de vierde reguleringsperiode vastgesteld op 2,1. In de bijlage bij dit besluit heeft de Raad op grond van artikel 41, eerste lid, onderdeel c van de E-wet, de rekenvolumina vastgesteld van elke tariefdrager van elke transportdienst waarvoor een tarief wordt vastgesteld voor TenneT voor de vierde reguleringsperiode.

Tarievenvoorstel

31. Op 16 september 2008 heeft de Raad TenneT tot 15 oktober uitstel verleend voor het indienen van het voorstel voor de nettarieven 2009, zoals bedoeld in artikel 41b, eerste lid en artikel 41e, derde lid van de E-wet.
32. Op 10 oktober 2008 heeft TenneT uitstel gevraagd tot 31 oktober 2008. De Raad heeft uitstel verleend tot 29 oktober 2008.
33. Op 29 oktober 2008 heeft de Raad het tarievenvoorstel voor de nettarieven 2009 van TenneT ontvangen.
34. Gelijktijdig met het tarievenvoorstel heeft TenneT een accountantsverklaring verstrekt over de gerealiseerde kosten en volumina met betrekking tot de jaren 2006 en 2007.

Terinzagelegging en beoordeling

35. Op 7 november 2008 heeft de Raad het tarievenvoorstel voor twee weken ter inzage gelegd. Tevens is deze op de internetpagina van de Energiekamer gepubliceerd (www.energiekamer.nl). Hiervan is op 7 november 2008 melding gemaakt in de Staatscourant⁹.
36. Er zijn vijf zienswijzen ingediend; op 17 november 2008 door BP Raffinaderij Rotterdam B.V. (hierna: BP) en Total Raffinaderij Nederland N.V. (hierna: Total); op

⁹ Staatscourant van 7 november 2008, nummer 217, pagina 6.

20 november 2008 door de Vereniging voor Energie, Milieu en Water (hierna: VEMW); en op 21 november 2008 door ECW Elektra B.V. (hierna: ECW) en door Zeeland Aluminium Company N.V. (hierna: Zalco).

37. Op 7 november 2008 en op 28 november 2008 heeft de Raad TenneT verzocht om over diverse onderdelen van het tarievenvoorstel aanvullende onderbouwing te verstrekken danwel aanpassing van het tarievenvoorstel voor het jaar 2009.
38. Op 14 november 2008 en op 5 december 2008 heeft de Raad nadere onderbouwingen ontvangen van TenneT.
39. Op 5 december 2008 heeft de Raad van TenneT een aangepast tarievenvoorstel ontvangen.

6 Beoordeling tarievenvoorstel van TenneT

40. In dit hoofdstuk beschrijft de Raad de inhoudelijke beoordeling van het tarievenvoorstel voor de transportdiensten en voor de systeemdiensten van TenneT.
41. Op 29 oktober 2008 heeft TenneT een tarievenvoorstel voor de transporttarieven en het systeemdienstentarief ingediend ter dekking van de kosten van de transporttaak en van de systeemdiensten. De Raad heeft dit voorstel ter inzage gelegd en zienswijzen ontvangen. De Raad heeft deze zienswijzen betrokken bij zijn oordeel.
42. De tariefinkomsten die samenhangen met het tarievenvoorstel van TenneT bevatten twee onderdelen die de Raad niet overneemt:
- Bij de berekening van de tariefinkomsten voor transportdiensten heeft TenneT een tariefverhoging opgenomen in verband met kosten voor congestiemanagementsysteem in het Westland;
 - Bij de berekening van de tariefinkomsten voor systeemdiensten heeft TenneT een tariefverhoging opgenomen in verband met kosten voor de 'projecten integratie HS-netten' en operationele kosten bedrijfsvoeringcentrum Ede.
- De Raad neemt deze voorgestelde tariefverhogingen niet over bij de berekening van de tarieven voor het jaar 2009. In paragraaf 6.1 en 6.2 licht de Raad toe hoe de tariefinkomsten voor respectievelijk transportdiensten en systeemdiensten tot stand zijn gekomen.
43. Daarnaast bevat het tarievenvoorstel van TenneT de tariefdrager 'kWmax per jaar'. De Raad neemt dit onderdeel van het tariefvoorstel van TenneT niet over bij de vaststelling van de tarieven voor het jaar 2009. In hoofdstuk 7 licht de Raad dit toe.

6.1 Bepaling tariefinkomsten transportdiensten

44. Op basis van de wettelijke formule zoals opgenomen in randnummer 25 en de x-factor zoals opgenomen in randnummer 30 stelt de Raad de Totale Inkomsten uit transporttarieven voor het jaar 2009 voor TenneT vast op EUR 373.079.071. Om de toegestane tariefinkomsten te bepalen wordt echter een aantal correcties uitgevoerd.

45. De correcties bestaan uit structurele verrekeningen, incidentele verrekeningen, nacalculatie bijdrage omzet aansluitdienst en meterhuur, verrekening heffingsrente en een vergoeding uit systeemdienstentarief. De volledige bepaling van de tariefinkomsten voor transportdiensten is opgenomen in Bijlage 2 van dit besluit.
46. Voor het jaar 2009 gelden de volgende correctiebedragen:
- Structurele verrekeningen transporttarieven bedragen EUR 1.255.177;
 - Incidentele verrekeningen transporttarieven bedragen EUR -2.903.569;
 - Verrekening heffingsrente bedraagt EUR -15.737;
 - Bijdrage omzet aansluitdienst en meterhuur bedraagt EUR -5.700.000;
 - Bijdrage omzet systeemdienstentarief bedraagt EUR -46.780.878.
47. De Raad stelt de toegestane tariefinkomsten voor transportdiensten voor het jaar 2009 vast op EUR 318.934.065, zie ook Bijlage 2.
48. De Raad heeft een door TenneT voorgestelde tariefverhoging in verband met kosten voor congestiemanagementsysteem in het Westland niet overgenomen. Met betrekking tot de kosten voor congestiemanagement (waaronder het saldo van de kosten en opbrengsten van het op- en afregelen) merkt de Raad op dat deze kosten behoren tot de kosten voor het oplossen van transportbeperkingen. Op grond van artikel 3.2 van de TarievenCode Elektriciteit behoren deze kosten tot de kosten voor de inkoop van energie en vermogen van de transporttaak. Vergoeding vindt plaats op basis van werkelijke kosten aan de hand van nacalculatie conform het methodebesluit¹⁰. In de Totale Inkomsten 2009 is hiervoor reeds een prognose verwerkt, gebaseerd op het kostenniveau voor het oplossen van transportbeperkingen voor het jaar 2007, gecorrigeerd voor inflatie en de frontiershift¹¹ (circa EUR 3,4 miljoen). De door TenneT voorgestelde tariefverhoging wordt daarom door de Raad niet gehonoreerd.

6.2 *Bepaling tariefinkomsten systeemdiensten*

49. De tariefinkomsten voor systeemdiensten zijn een vergoeding voor de kosten zoals bedoeld in artikel 4.2.1 van de TarievenCode Elektriciteit, waaronder kosten voor energie en vermogen voor de systeemdiensten. De Raad heeft conform bijlage 2 de verwachte kosten voor het jaar 2009 vastgesteld op EUR 112.939.626. Om de toegestane tariefinkomsten te bepalen wordt echter een aantal correcties uitgevoerd.

¹⁰ Zie randnummer 254 van het methodebesluit.

¹¹ Zie randnummer 146 van het methodebesluit.

50. De correcties bestaan uit structurele verrekeningen, incidentele verrekeningen en verrekening heffingsrente en een vergoeding via de transporttarieven. De volledige bepaling van de tariefinkomsten voor systeemdiensten is opgenomen in Bijlage 2 van dit besluit.
51. Voor het jaar 2009 gelden de volgende correctiebedragen:
- a. Structurele verrekeningen systeemdienstentarieff bedragen EUR -15.663.628;
 - b. Incidentele verrekeningen systeemdienstentarieff bedragen EUR 1.237.616;
 - c. Verrekening heffingsrente bedraagt EUR -2.380.468;
 - d. Vergoeding transportkosten via systeemdienstentarieff bedraagt EUR 46.780.878.
52. De Raad stelt de toegestane tariefinkomsten voor systeemdiensten voor het jaar 2009 vast op EUR 142.914.024, zie ook Bijlage 2.
53. De Raad heeft een door TenneT voorgestelde tariefverhoging in verband met kosten voor projecten integratie HS-netten en operationele kosten bedrijfsvoeringcentrum Ede, niet overgenomen.
54. Wat betreft de kosten voor de projecten 'integratie HS-netten in de systemen en besturing' merkt de Raad op dat een eventuele correctie van de tariefinkomsten in verband met de overdracht van de HS-netten reeds heeft plaatsgevonden op grond van artikel XA van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (hierna: Won). Deze correctie is vastgelegd in het methode- en x-factorbesluit.
55. Wat betreft de operationele kosten voor het bedrijfsvoeringcentrum Ede beargumenteert TenneT dat dit een vergoeding betreft van een deel van de operationele kosten behorende bij een nog in te dienen verzoek tot goedkeuring van een aanmerkelijke investering. De Raad merkt hierover op dat een tariefverhoging niet plaatsvindt voordat een aanmerkelijke investering is ingediend, beoordeeld en goedgekeurd.

7 Wijzigingen ten opzichte van het tarievenvoorstel

Tariefdrager kWmax per jaar

56. Zoals in randnummer 43 reeds verwoord bevat het tarievenvoorstel van TenneT een onderdeel waar de Raad niet mee instemt. Het betreft de tariefdrager 'kWmax per jaar'. Naar het oordeel van de Raad heeft de tariefdrager 'kWmax per jaar' geen grondslag in de E-wet. Zowel eindverbruikers als netbeheerders zijn afnemers in de zin van de E-wet en behoren op grond van de TarievenCode Elektriciteit de tariefdragers 'kW gecontracteerd per jaar' en 'kWmax per maand' te betalen, alsmede een vastrecht.
57. De Raad verwijst hiervoor naar twee recente beslissingen op bezwaar¹². In deze besluiten geeft de Raad aan dat het net van netbeheerders aangesloten op een ander net en op een ander spanningsniveau gekwalificeerd worden als afnemers en aangeslotenen. Ook geeft de Raad aan dat onderscheid in het transporttarief op andere gronden dan genoemd in artikel 29, tweede lid van de E-wet in strijd is met de E-wet en ook in strijd is met de TarievenCode Elektriciteit.
58. Aan een verzoek tot aanpassing van het voorstel op dit punt heeft TenneT niet mee willen werken, omdat zij het niet eens is met het standpunt van de Raad. De Raad heeft derhalve op grond van artikel 41a, tweede lid van de E-wet zelf het tarievenvoorstel aangepast door de tariefdrager 'kW max per jaar' te schrappen. Als gevolg hiervan moeten de rekenvolumina gewijzigd worden. Op grond van artikel 41a, tweede lid van de E-wet heeft de Raad de bevoegdheid rekenvolumina gedurende een reguleringsperiode te wijzigen. De Raad heeft hieraan uitvoering gegeven door uit te gaan van de verhoudingen tussen rekenvolumina voor 'kWmax per jaar' en respectievelijk 'kW gecontracteerd per jaar' en 'kW max per maand' zoals genoemd in het Overgangsbesluit voor HS-tarieven 2008¹³.
59. De rekenvolumina voor de tariefdrager 'kW gecontracteerd per jaar' worden geschat door de rekenvolumina voor de tariefdrager 'kW max per jaar' bij de oorspronkelijke waarde op te tellen. De rekenvolumina voor 'kW max per maand' worden geschat door de rekenvolumina voor de tariefdrager 'kWmax per jaar' er, na vermenigvuldiging met een factor 10, bij op te tellen. Tot slot zijn de rekenvolumina voor het vastrecht verhoogd met het aantal overdrachtspunten naar regionale netbeheerders elektriciteit.

¹² Zie besluit van 6 november 2008 met kenmerk 102699_1/37 en besluit van 16 december 2008 met kenmerk 102913_1/25 en verder.

¹³ Zie voetnoot 10 van het besluit van 21 december 2007 met kenmerk 102876/1.

60. Op basis van de rekenvolumina en toegestane tariefinkomsten bepaalt de Raad opnieuw de transporttarieven met inachtneming van de TarievenCode Elektriciteit. De Raad heeft de volgende tarieven berekend:

Afnemerscategorie Tariefdrager	Tarief (EUR)	Rekenvolume
Afnemers EHS (220-380 kV)		
- Vastrecht transportdienst	12.478,96	22
- kW gecontracteerd per jaar	5,54	821.452
- kW max per maand	0,51	8.761.560
Afnemers EHS (220-380 kV) maximaal 600 uur per jaar		
- kW gecontracteerd per jaar	2,77	77.840
- kW max per week	0,18	1.872.176
Afnemers HS (110-150 kV)		
- Vastrecht transportdienst	2.760,00	172
- kW gecontracteerd per jaar	10,13	15.080.739
- kW max per maand	1,02	150.638.868
Afnemers HS (110-150 kV) maximaal 600 uur per jaar		
- kW gecontracteerd per jaar	5,07	298.976
- kW max per week	0,35	2.956.958
Tarief systeemdiensten per kWh	0,0013	110.000.000.000

Hoogte van de tarieven voor eindverbruikers op HS-netten

61. De Raad is naar aanleiding van zienswijzen (zie bijlage 1) van oordeel dat eindverbruikers (afnemers, niet zijnde netbeheerders) in de deelmarkt Afnemers HS geconfronteerd worden met een grote stijging van de transportafhankelijke tarieven. Voorheen werden aan deze eindverbruikers tarieven in rekening gebracht van gemiddeld EUR 7,89 per kW gecontracteerd per jaar en EUR 0,79 per kW max per maand¹⁴. In het jaar 2007 zijn deze tarieven gefactureerd door regionale netbeheerders, in het jaar 2008 door TenneT¹⁵. De

¹⁴ Gewogen gemiddelde van de transporttarieven voor het jaar 2007 voor regionale netbeheerders die het beheer van hun HS-netten hebben overgedragen.

¹⁵ Zie Overgangsbesluit, randnummer 58.

tarieven voor het jaar 2009 komen voor deze afnemers neer op een reële stijging van de tarieven met 22,8 procent, zie ook bijlage 1.

62. De Raad hecht belang aan een gematigde tariefontwikkeling en acht grote tariefwijzigingen in beginsel onwenselijk. Om deze reden hanteert de Raad bijvoorbeeld in het methodebesluit voor Gas Transport Services B.V.¹⁶ een bandbreedte waarbinnen tarieven in beginsel mogen wijzigen. Zoals hierboven vermeld gaat het om een grote tariefstijging die een gevolg is van de beheeroverdracht van HS-netten, zie bijlage 1. De Raad is van oordeel dat deze tariefstijging niet te voorzien was voor eindverbruikers en dat hier geen sprake is van een gematigde tariefontwikkeling. De Raad acht de gevolgen van het in één keer doorvoeren van een dergelijke grote tariefstijging onevenredig nadelig voor de betrokken afnemers en introduceert derhalve een overgangsregeling die voorziet in een geleidelijke stijging.
63. De overgangsregeling ziet er als volgt uit. De transportafhankelijke tarieven voor eindverbruikers in de deelmarkt Afnemers HS worden in drie stappen verhoogd. Het vertrekpunt is het gemiddelde van de transporttarieven in het jaar 2008 en het eindniveau is de hoogte van de tarieven zoals deze in randnummer 60 door de Raad zijn bepaald. Dit eindniveau moet zijn bereikt in het jaar 2011 bij aanvang van de volgende reguleringsperiode. Voor het jaar 2009 betekent dit een stijging van afgerond 7,6 procent, ofwel een derde van de oorspronkelijke stijging.
64. Door het feit dat de transporttarieven niet direct op het eindniveau zitten, zullen de tariefinkomsten voor TenneT uit eindverbruikers lager zijn. Om de tariefinkomsten voor TenneT gelijk te houden, is het noodzakelijk de transporttarieven voor de overige afnemers in de deelmarkt Afnemers HS, de regionale netbeheerders, tijdelijk te verhogen. Omdat de netbeheerders in de deelmarkt Afnemers HS gezamenlijk veel meer volume afnemen dan de eindverbruikers, kan een verlaging van 7,6 procent voor eindverbruikers gecompenseerd worden met een stijging van 1,2 procent voor regionale netbeheerders.
65. Tijdens de overgangsperiode kunnen de eindverbruikers zich geleidelijk aanpassen aan de nieuwe omstandigheid waarbij hogere transporttarieven gelden. Voor regionale netbeheerders geldt, dat zij geconfronteerd worden met hogere transporttarieven dan de Raad zou hebben vastgesteld zonder deze overgangsregeling, zie randnummer 60. Echter, de Raad heeft tevens geconstateerd, dat de regionale netbeheerders zonder deze overgangsregeling een financieel voordeel zouden genieten. Er zouden namelijk minder kosten bij hen in rekening worden gebracht, zonder dat de tariefinkomsten worden aangepast. De Raad licht dit als volgt toe.

¹⁶ Zie randnummer 148 van het besluit van 16 december 2008 met kenmerk 102752/401.

66. De regionale netbeheerders die hun HS-netten hebben overgedragen, maakten vóór de overdracht kosten voor het beheer van die netten. De Raad is er in het methodebesluit voor regionale netbeheerders¹⁷ van uitgegaan dat de regionale netbeheerders deze kosten na de beheeroverdracht nog steeds maken. Waar vóór de beheeroverdracht sprake was van beheerkosten, is na de overdracht sprake van inkoopkosten transport bij TenneT (tegen de transporttarieven voor HS-Afneemers). De Raad heeft aangenomen dat voor regionale netbeheerders deze inkoopkosten transport gelijk zijn aan de oorspronkelijke beheerkosten minus het deel van de kosten dat rechtstreeks bij eindverbruikers in rekening werd gebracht¹⁸. Dit laatste bedrag was gebaseerd op de situatie in 2007.
67. Thans blijkt dat eindverbruikers een substantieel hogere bijdrage moeten leveren in de dekking van de beheerkosten voor HS-netten van TenneT, zie bijlage 1. Dit betekent dat regionale netbeheerders in de praktijk een lagere bijdrage hoeven te leveren in de dekking van de beheerkosten voor HS-netten van TenneT, dan waarmee in het methodebesluit rekening is gehouden. De regionale netbeheerders verkrijgen dus inkomsten uit de transporttarieven zonder dat daar kosten tegenover staan. Pas bij de volgende reguleringsperiode, die start in het jaar 2011, kunnen deze extra inkomsten worden afgeroomd.
68. Gelet op het voorgaande, acht de Raad het aangewezen om tijdelijk alsnog een deel van de kosten toe te rekenen aan de netbeheerders. Op deze wijze kunnen de hogere tarieven voor eindverbruikers geleidelijk hun beslag krijgen, terwijl tevens rekening wordt gehouden met de hogere tariefinkomsten voor de netbeheerders.
69. De Raad is zich er van bewust dat hiermee een onderscheid wordt gecreëerd in transporttarieven voor eindverbruikers en transporttarieven voor netbeheerders. In zijn beslissingen op bezwaar (zie randnummer 57) heeft de Raad geoordeeld dat dit in strijd is met de E-wet. Gelet op de in het voorgaande geschetste bijzondere omstandigheden, alsmede met het oog op het belang van een gematigde tariefontwikkeling en het beginsel van evenredigheid, acht de Raad een overgangperiode in deze specifieke situatie gerechtvaardigd.

¹⁷ Zie paragraaf 8.6.1 van het besluit van 29 augustus 2008, kenmerk 102610_1/27.

¹⁸ Derhalve is bij aanvang van onderhavige reguleringsperiode een correctie uitgevoerd op de Totale Inkomsten van regionale netbeheerders, ingevolge artikel XA van de Won. De Totale Inkomsten van regionale netbeheerders zijn gecorrigeerd voor de inkomsten die werden verkregen uit de transporttarieven voor eindverbruikers op de netten die in beheer zijn overgedragen.

70. Ten opzichte van de transporttarieven zoals genoemd in randnummer 60, in de tabel aangeduid met 'Oorspronkelijk', komt de Raad tot de volgende aangepaste transporttarieven voor netbeheerders enerzijds en eindverbruikers anderzijds:

Afnemerscategorie	Tarief	Tarief	Tarief
Tariefdrager	(EUR)	(EUR)	(EUR)
Afnemers HS (110-150 kV)			
	Oorspronkelijk	Eindverbruikers	Netbeheerders
- kW gecontracteerd per jaar	10,13	8,78	10,40
- kW max per maand	1,02	0,90	1,04
Afnemers HS (110-150 kV) maximaal 600 uur per jaar			
	Oorspronkelijk	Eindverbruikers	Netbeheerders
- kW gecontracteerd per jaar	5,07	4,39	5,20
- kW max per week	0,35	0,31	0,36

71. Tot slot heeft de Raad de rekenvolumina voor de deelmarkt Afnemers HS behorende bij de tariefdragers 'kW gecontracteerd per jaar' en 'kW max per maand' opgedeeld in rekenvolumina voor eindverbruikers en rekenvolumina voor netbeheerders:

Afnemerscategorie	Rekenvolume	Rekenvolume	Rekenvolume
Tariefdrager			
Afnemers HS (110-150 kV)			
	Oorspronkelijk	Eindverbruikers	Netbeheerders
- kW gecontracteerd per jaar	15.080.739	2.336.329	12.744.410
- kW max per maand	150.638.868	23.194.768	127.444.100
Afnemers HS (110-150 kV) maximaal 600 uur per jaar			
	Oorspronkelijk	Eindverbruikers	Netbeheerders
- kW gecontracteerd per jaar	298.976	298.976	0
- kW max per week	2.956.958	2.956.958	0

8 Dictum

72. Op grond van artikel 41c, eerste lid van de E-wet stelt de Raad de transporttarieven 2009 en het systeemdiententariaf 2009 die TenneT TSO B.V. ten hoogste in rekening mag brengen volgens onderstaande tabel vast. Daarnaast stelt de Raad de rekenvolumina gewijzigd vast volgens onderstaande tabel.

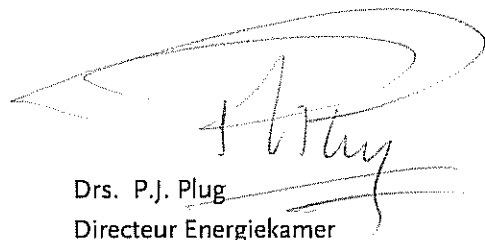
Afnemerscategorie Tariefdrager	Tarief (EUR)	Rekenvolume
Afnemers EHS (220-380 kV)		
- Vastrecht transportdienst	12.478,96	22
- kW gecontracteerd per jaar	5,54	821.452
- kW max per maand	0,51	8.761.560
Afnemers EHS (220-380 kV) maximaal 600 uur per jaar		
- kW gecontracteerd per jaar	2,77	77.840
- kW max per week	0,18	1.872.176
Afnemers HS (110-150 kV)		
- Vastrecht transportdienst	2.760,00	172
- kW gecontracteerd per jaar voor eindverbruikers	8,78	2.336.329
- kW max per maand voor eindverbruikers	0,90	23.194.768
- kW gecontracteerd per jaar voor netbeheerders	10,40	12.744.410
- kW max per maand voor netbeheerders	1,04	127.444.100
Afnemers HS (110-150 kV) maximaal 600 uur per jaar		
- kW gecontracteerd per jaar voor eindverbruikers	4,39	298.976
- kW max per week voor eindverbruikers	0,31	2.956.958
- kW gecontracteerd per jaar voor netbeheerders	5,20	0
- kW max per week voor netbeheerders	0,36	0
Tarief systeemdiensten per kWh	0,0013	110.000.000.000

73. Van dit besluit zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant. Voorts zal dit besluit worden gepubliceerd op de internetpagina van de Energiekamer van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (www.energiekamer.nl) en ter inzage liggen ten kantore van de Raad. Daarnaast is iedere netbeheerder verplicht om een exemplaar van de voor hem geldende tarieven voor een ieder ter inzage te leggen in al zijn vestigingen.
74. Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2009.

Den Haag,

Datum, 31/12/00

De Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit,
namens deze:

Drs. P.J. Plug
Directeur Energiekamer

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na de dag van bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit, Juridische Dienst, Postbus 16326, 2500 BH, Den Haag. In dit bezwaarschrift kan een belanghebbende op basis van artikel 7:1a, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit verzoeken in te stemmen met rechtstreeks beroep bij de administratieve rechter.